

6 - Milli Zevk ve Ýplenmiþ Zevk

Her millette güzellik anlayıp farklýdýr. Bir milletin güzel saydýđý þeyleri baþka bir millet çirkin sayabilir. Bu yüzden zevkin milli olarak gerekir. Gerçekten de her milletin milli bir zevk anlayıp vardýr. Eđer, bir millet milli zevkinden uzak dþmþse sanat alanýnda yzdey peyler hep basit taklitlerden ibaret olur.

6 - Milli Zevk ve Ýplenmiþ Zevk
(Ziya Gökalp - Türkçülüđün Esaslarý)

Her millette güzellik anlayıp farklýdýr. Bir milletin güzel saydýđý þeyleri baþka bir millet çirkin sayabilir. Bu yüzden zevkin milli olarak gerekir. Gerçekten de her milletin milli bir zevk anlayıp vardýr. Eđer, bir millet milli zevkinden uzak dþmþse sanat alanýnda yzdey peyler hep basit taklitlerden ibaret olur. Osmanlý þairleriyle, yazarlarý buna örnektir. Çünkü onlar milli zevki tümüyle kaybetmiþler. Yazdýklarý þeyler, ya acem taklitlerinden veya Fransýz taklitlerinden ibaretti. O halde estetik alanýnda yükselmek isteyen bir millet, her þeyden önce milli zevkini bulmađa çalıþmalýdýr.

Milli zevki bulmak için halka dođru gitmek, hak sanatlarýndan uzun uzadıya estetik bir eđitim almak gerektiđini anladýk. Fakat, gerçek sanaty olabilmek için, bu estetik eđitimi almýþ olmak yeterli deđildir. Gerçek sanaty olabilmek için, güzel sanatlarýn milli ustalalarý olan sanat dahilerinden zevk dersi, zevk eđitimi almak da gerekir. Milletlerarasý dehalardan alýnan bu feyizli eđitime de iþleme adý verilir.

Görülüyor ki, gerçek bir sanata sahip olabilmek için, sanatýmýzýn önce millileþtirilmesi sonra da iþlenmesi gerekiyor. Bu ilkeyi cak örnek ile aýklayalım: Ýtalyanın Rönesans devrindeki sanatylarý özellikle ressamlarla heykeltraþlar, eski yunan - Latin sanatylarý - nn dahice eserlerine hayran olmuþlardýr. Zira bu eserler; Venslerin, Minervalarýn, Apollonlarýn bu heykelleri teknikte olgunluđun son derecesine ulaþmýþtýr.

Rönesans sanatylarý bu tekniđi büyük emeklerle öđrendiler; eđitim yöntemleriyle kendilerine mal ettiler. Fakat, eski yunan-Latin eserlerin aynen taklide kalkýpmadýlar. Çünkü halk, artýk, o mitolojik kiþiliklere hiçbir deđer vermiyordu. Rönesans, devrini halkýn kadýnlar arasýnda dünya güzeli ancak Hazret-i Meryem olabilir. Erkekler arasýnda da dünya güzeli Hazret-i Ýsa idi. Gerçek sanat görevi ise, baþka milletlerin veya baþka devirlerin estetik ideallerinin resmini yapmak deđildir. Gerçek sanat, arasýnda bulunduđu milletin ve içinde yabadyđý devrin estetik ideallerini tasvire çalıþmaktýr. Ýþte, Mikel Anj, Rafael gibi Rönesans sanatylarý, bu ne dþnerek dođru yolu buldular: Hazret-i Meryeme, Vensn teknik güzelliđini verdiler. Hazret-i Ýsaya da Apollonun vücut güzelliđini verdiler. Diđer azizleri de, bu mitolojik güzellikler içinde gösterdiler. Bu iki unsurun, milletlerarasý iþleme tekniđi ile milli kültürün birleþmesinden yüksek bir sanat dođdu. Ýþte, güzel sanatlar tarihinde Rönesans Sanat verilen budur.

Katolik kilisesi, bu heykellerle resimleri kabul ederek, tapýnaklarýna bir müze biçimi verdi. Oysa ki, Bizansn ve tn Dođunun Ortodoks kiliseleri, kutsal tasvirlerini yunan-Latin modellerine benzetmeđe çalıþmadýlar; Sami kavimlerden aldýklarý kaba örneklere benzer bir biçimde resmetmeđe devam ettiler. Bu nedenle Ortodoks milletlerin sanatlarý geliþemedi.

Rnesanstan sonra, Avrupada her millet estetik hayatýnn geliþmesi sýrasýnda, hep böyle hareket etti. Shakespeare, Rousseau, Goethe gibi romantik dahiler, hem halk eđitimini almýþlar, hem de eski yunan-Latin tekniklerini benimsemiþlerdi. Bu sayede, her birikendi milleti için, hem milli, hem de geliþmiþ bir edebiyat meydana getirdi. Ýþte, Türkçülüđün programý da bu yöntemlerin uygulanmasýndan ibarettir.